

كوردستان له نيوان

چوار پرووداوى گرنگ دا

نهنزاد وولى

بارودوځى سياسى باشورى كوردستان ، شتيكى نهوئنده ئالوز نيه كه هاوئيشتمانان به ئاسانى سهرى ليدهرنهكهن. له سپټه مبهرى 1997 به دواوه ، بارودوځه كه وهك خوټه تى و نه شهر و نه ناشتېى بالى كيشاوه به سهر باشوردا و گورانكارى به كه ئه ووتو پرووى نه دواوه. له گه گه نه و هاشدا ناكري قسه به كه نه كه بين دهر باره ي چوار پرووداوى گرنگى ئه م سى هه فته يه ي رابوردوو.

پرووداوى به كه م:

جوته سهر دانه كه ي تاله بانى بو توركي و سهر دانيكيش بو سوريا. ده زگلكانى راگه ياندى يه كه يه تى پرويا گه نده يه كه ي له راده به دهر يان كرد بو ئه م سهر دانه و تا ئيستاش ههر به رده وامن و به شانوبالى ئه م سهر دانه (ميژووييه دا) هه لئه دن. باسى زور شتيان كرد ته نيا ئه و خاله نه پنياننه نه بيت كه يه كه يه تى نه به ستپته وه به توركي اووه و به ريسيارى به تى له هاوكيشه كانى ئايينده دا چونه و چى نه بيت!

ئه گه ر توركي ناواتى دپرينى 81 ساله ي به پنيته دى و كه ركوك و موسل بخته سهر توركي اى (دايك)! ههر وهك له سالى 1986 به دواوه ناواتى نه وشيروانىشه ، رولى يه كه يه تى چى نه بيت؟

ئه و گه رهنتياننه چين بو هيشتنه وه ي ناوچه ي ژير ده سلاتى يه كه يه تى؟

كومارى ئيسلامى تا چ راده يه كه به سنورى نوپى توركي رازى نه بيت؟

ئايا تاله بانى نه توانيت ناوچه كه ي خو ي به پشتيوانى ئيران بپارزيت له سنورشكاندى توركي ادا؟ يان ئه م ناوچه يه ش نه كه وپته ئه و هاوكيشه يه وه كه دواروژ توركي و ئيران كيشه سنوريه كانيانى پى چاره سهر نه كه ن!

ئايا رولى سوريا و ولاته عه ره بيه كان چيه له م وه رچه رخانه دا؟ ئه بى كورى نه سد چى به لايه نيكي باشور بلت جگه له ئاموزگار يي كردن به گفتوگو له گه گه ر ژيما و پاراستنى (يه كه يه تى خاكى نيشتمانى عيراق)!!!.

تاله بانى له سهر دانه كانيدا باسى زور شتى كرد ته نيا فيدرالى ، يه كرتووي باشورى كوردستان ، ناشتبوونه وه و هه لوپست له تورانى به كان نه بيت!.

پاستى به كانيش نه وه دهر نه خه ن كه په يمانى به توركي اى براگه و ره دابيت كه تورانيه دهر كراوه كانى ناوچه ي ژير ده سلاتى پارتى له خو ي كو ي كاته وه و له لاي خو ي جينشنيان بكات.

ههروهك چون مزگه وتى حسه ينيه ي كرده وه له سليمانى ، ههرواش قه لايه ك بو تورانيه كان دروست نه كات!.

زور به ي تورانيه كان باوه ر به حكومه ته پاره دار و ده سله لداره كه ي هه و لير ناكهن! ئه ي نه بى ئيستا چى واى ليكردين كه باوه ر به حكومه ته كه ي سليمانى بكه ن؟

پرووداوى دووه م:

وتارى بارزاني له كرده وه ي خولى نوپى په رله ماندا.

ئه م وتاره چهنه بره كه يه كه تيا دايه كه نه گه ر باشورى كوردستان ولاتىكى سهر به خو بووايه ، ئه و ئه و وتاره به راگه ياندى شهر دژى ولاتانى دراوسى له قه لهم نه درا.

تا ئيستا و له ميژووى 56 ساله ي پارتيدا و له هيج ئاستىكى سهر كرده يه تيدا ، هه لوپستى وا نه بينراوه!

هەرپهشه کردنی راسته و خو له ولاتانی دراوسێ ، به تایبهتی تورکیا و ئێران! خو له خویدا وهرچهرخانیکه له رهوتی سیاسی و دیپلۆماسییهتی کورددا! .

گهلی ئیمه زۆر جار له پهلهقاژیدا بووه و له هندی قونای تیکۆشاندا له مهترسی لهناوچووندا بووه ، بهلام بهم شیویه ههروهشی له دوژمنانی نهکردوه.

وا دیاره هۆکارهکانی ئەم وتاره ی بارزانیی بریتی بن له :

– پراگه یانددنی تورکیا به کردنهوهی دهروازهیهک لهولای برام خهلیلهوه و به ماوهی ده کیلۆمهتر تێپهروونی به ناوچهی ژێر دهسهلاتی پارتیدا و تاوهناتاوێک داخستنی برام خهلیل ، خو له خویدا پهنجه خستنهسهر شادهماری ئابوری پارتی و ناوچهکهیه.

– پراگه یانددنی ئەم دواییانهی تورکیا به زیندووکردنهوهی خهوه دێرینهکهی و داگیرکردنی ناوچهی موسل و کهرکوک ، مانای تهسکبوونهوه و بهلکوو نهمانی ناوچهی دهسهلاتی پارتیه!

– بزواندنی تۆرانییهکان و دروستکردنی کیشه و گیرهشیوینیی له ناوچهی دهسهلاتی پارتیدا ، هۆکاریکی ناارامیی و تهشه نهکردنی قین و نارهزاییه.

– ئەگەر تورکیا هیرش بکاته سه ناوچهی دهسهلاتی پارتی! .. رۆلی یهکیهتی چی ئەبێت؟ چۆن و لهسهر چی ریککهوتوون (له سهردانه گرنکه میژووییهکه یاندا)؟

ئایا به شیویهکی ئهوتۆ بهشدارئهن؟ یان دورهپهڕیز ئهن و یهکدوو بهیانی نارهزایی دهڕهکهن و داوای لێبووردن ئهکن لهوهی که هیجیان پێناکریت بهرامبهر به تورکیا!

ئهمانه و دهیان هۆی تر هۆی توندیی وتارهکهی بارزانیین. گرنگیی وتارهکهش تهنیا له توندییهکهیدا نیه! بهلکوو لهوهدایه که سنوری ترس شکا و بۆ یهکهم جار له میژوودا سهکردهیهکی کورد ههروهشه له دراوسێکان ئهکات.

ئهی ئهیبی بارزانیی پشتی به کێ قایم بێت که وا به ئاسانی ههروهشه له دراوسێکان بکات؟

گومان لهوهدا نیه که ئهمریکا پشتی لایهنی ناگریت که ههروهشه له یهکێک له پایهکانی پهیمانی ناتۆ بکات! بۆیه له عێراق زیاتر لایهنیك شك نابریت که پارتی پشتی پێ ببهستیت لهم ههروهشهیدا!!! .

ئایا تاله بانیی ئەم جارهیان به یارمهتی تۆرانییهکان ، کاریک ئهکاتهوه که لهشکری عێراق رابکێشیتهوه ناو کوردستان و به تهواویی جیگیری بکاتهوه له ناوچهی دهسهلاتی پارتیدا؟

ناوچهی سلیمانیش به پالپشتی (برا) تورکمان و ئیسلامییهکان بپاڕیزیت له لهشکری عێراق؟

له سیاسهتی کورددا ههموو دهراگهیهک کراوه به هیچ شیک نیه که جیتی سهرسورمانیت ، میژووش له لای ئیمه زووزوودووباره ئهیتهوه.

پووداوی سییه م :

ههولێ تیرۆرکردنی نیچیرهوان.

تیرۆرکردنی هاو نیشتمانان و به تایبهتی ئافرهتان ، کاریکی ئاساییه له کوردستاندا و له ژێر سیبهری نهبوونی یاسای هاوبهش و ئاسایش و ئارامیی و په رهسه دندی ئیسلامییدا.

به تیرۆرکردنی فرانسۆ ههریری دهراگای تیرۆری سیاسی خرایه سه ریشته. هیچ کاریک نهکرا بۆ سزادانی تیرۆریستهکان! له گهڵ ئهوهشدا که پارتی تاوانبارانی دهستنیشان کرد و دهیانی لێ گرتن و دانیشیان نا به تاوانهکه یاندا.

ئهگه رچی ههولێ تیرۆرکردنی نیچیرهوان دیار نیه که له لایهن هه مان لایهنی ئیسلامییهوه بێت ، بهلام ئه و راستییه ده ره خات که ئیسلامییهکان و لایه نهکانی سه ره به تورکیا ئه توانن تیرۆری گه وه ئه نجام به دن له باشوری کوردستاندا.

له به ره وهی که ده سه لاتییکی یه کگرتوو نیه له باشوردا و ئه و لایه ی که ده ستر پێ یه که ی ئه کر پته سه ر ، له ترسی (برا دوژمنه که ی) خو ی (پارتی و یه کیه تی) ، ناو پری ت هیچ بکات بۆ ئه وه ی لایه نی ده ستر پێ زکه ره نه چ پته به ره ی (برا دوژمنه وه).

بارزانیی لهدوای کوشتنی فرانسۆ سوپندی خوارد که تۆله بکاتهوه .. لهگهگ ئەوهشدا که هه موو دنیا زانی کام لایه نی ئیسلامیی کوژه رهکانی فرانسۆن! بهلام پارتی هیچی نه کرد!!

ئایا له بهرئوه نیه که ئەو ئیسلامیی تیرۆریستانه نه کهن به دوژمنی خویان و دوست و پالپشتی یه کیه تی؟ له کاتیکیدا که یه کیه تی له گهگ گورزخواردوویشدا به دهستی ئیسلامییهکان ، که چی هه ره یان پێته دات و هه ر پۆژه ی کۆمه لێک ئیسلامیی تیرۆریست له داوینی سلیمانیه وه ئەکه وپته خواره وه .

رووداوی چوارهم:

هه وڵی تیرۆرکردنی به ره هم سالج .

هیشتا تیرۆریستهکان ئاشکرا نه کراون ، کپن و سه ره به ج لایه نیکن!

بهلام ئایا هه مان تیۆری ده رباره ی هه وڵی تیرۆرکردنی نیچیره وان بۆ به ره هم سالحیش ده ست نادات؟

دور نیه که هه وڵی تیرۆرکردنی به ره هم په یوه ندیی به لایه نه ئیسلامییه کانه وه هه بییت .

چهنه د پارتی سزای ئیسلامییه کوژه رهکانی فرانسۆی دا ، یه کیه تی تۆله به سه بره ئەمما به زه بره ش هه ر ئەوه ی کرد له سزادانی ئیسلامییه تیرۆریستهکانی ئاوابی خپلی حه مه دا .

یه کیه تی نه ک هه ر ئەو په یاکوژانه ی سزا نه دا ، به لکوو په یمانی نوپشیان له گه لدا مۆرکردن و به پیی خوشیان هینایانه وه بۆ ناو شاری سلیمانی دژی خواست و ویستی سه دان هه زار پۆله ی شاره که .

ئایا ئەو چاره سه ره ترسۆکانه و سه قه ت و سه قوتانه نیه که بوونه ته هۆی ته شه نه کردنی تیرۆری سیاسی و په ره سه ندنی گیره شیوینی ئیسلامییهکان و تۆرانییهکان له باشوری کوردستاندا؟

ئایا ههنگاوی ئایینده ی تیرۆریسته ئیسلامییهکان چی ئەبییت؟ تۆ بللی هه وڵی له ناوبردنی خودی بارزانیی و تاله بانیی نه بییت؟

ئیسلامییهکان ناوه ندی گومانن له زۆریه ی کاره تیکده رییهکانی کوردستاندا ، بهلام ناکرێ له م رووه وه باسی چهنه د هۆکارپکی تریش نه که یین .

له وانه یه پلانگپیرانی شه ری کوردکوژی خوشیان دور نه بن له م هه وڵی کوشتنی (جوته) سه رۆک وه زیرانه دا ، چونکه پینج سال له بارودۆخی نه شه ر و نه ئاشتی زۆره و شه رخوازان ناتوانن ئەوه ندی تر چاره وان بن! بۆیه ئەمه رۆش نه بی سبه ی هه ر ئەبی شتی بکه ن .

به روا ناکه م تۆرانییهکان راسته وخۆ ده ستیان هه بییت له م دوو تیرۆره ی داویدا ، چونکه ئەوان ئەوه نین که شتی وایان لی بوه شته وه ، بهلام میژووی دوا ی شوپشی چواره دی ته موزی 1958 ئەو راستیه ئەسه لینیت که دوریش نین له پلانگپیری و کلکایه تییه وه بۆ تورکیا و داموده زگا جاسوسییهکانی .

رژیمه کی (خاکی یه کپارچه یی عیراق)ی خوشمان ، بالاترین قوتابخانه یه له تیرۆر و جینۆسایددا ، بۆیه دور نیه که ئەمیش رۆلکی هه بییت له هه وڵی له ناوبردنی (جوته) سه رۆک وه زیراندا .

کهواته ئەمه یه که م چاره که هه ره شه یه کی ئاوا گه وره و له هه مان کاتدا له هه ردوو کابینه که ی باشوری کوردستان بکریت و چوار میکروبی کوشتنه یه کبگرن له دژی جهسته ی کورد: هۆکاری ناخۆیی ، ئیسلامیی ، به عسیی و تۆرانیی .

چاران کۆستی کورد هه ر ناکۆکییه ناخۆییه که بوو! بهلام ئیستا له هه مان کاتدا هه ماههنگیی دوژمنانی کورده که کۆستیکی گه وره ی تره ، له م گه رمه ی باسی گۆرپانکارییه له عیراق و ناوچه که دا ، خه ریکه شیرازه ی ئەزمونه که مان ئەچرپیت! .

ئایا کاتی ئەوه نه هاتوو که به بی (کوشتن) هه ردوو سه رۆک وه زیرانه که مان لایه رین و به (زیندوویی) بکرین به یه ک سه رۆک وه زیران و هه ردوو کابینه که ش پیش (کاولبوونیان) بکرین به یه ک؟

ئایا ئەتوانین به ره نگاری ئەو هه موو مه ترسییه ده ره کییانه ببینه وه! له کاتیکیدا خۆمان مالمان وپرانه و پشتمان نه به ستوو به یه کتر و ئەگه ر پشتیکیشمان هه بییت ئەوا ئەبی داگیرکه رپکی کوردستان بییت؟

مه گه ر کورد نیه که ئەلی: دار پوازی له خۆی نه بی ناقلیشی .

ئايا كاتى ئەو نەھاتوۋە كە لايەنەكانى كوردستان وازىھېنن لە كلكاپەتى و چاۋچنۇكىي و خۇژياندن و ئيتىر دور بىكەونەوۋە لە وابەستەيى بە پارتى و يەكپەتتەيەوۋە و ئەلتەرناتىقى سىيەم دروست بىكەن و دەستبىكىشەنەوۋە لە جوتە كابىنەى ئەمپۇ و بانگەشەى يەك كابىنە بىكەن؟
ئايا كاتى ئەو نەھاتوۋە كە رېفراندۇمىك بىكرىت لە باشورى كوردستاندا ، بۇ شتى گەورە نا! تەنيا بۇ ئەوۋەى بزانرىت كە ئايا كورد رازىيە بە دوو حكومەت و دوو سەرۇك وەزىرانى (تەقەلىكراۋ) و دووسى پارچەيى باشور؟
ئايا كوردى باشور شايانى ئەو نىە كە بۇ جارىكى تر لە مېژوويدا و پېش لەدەستچوونى ئەزمونەكەى! ھەلېژاردنىكى گشتىي تر بىكاتەوۋە؟
لە ھەموو (ئايا)كانىش ئايا تر: ئايا لەدواى لەدەستدانى ئەزمونەكە! (قەزا و بەلا دور).. راپەرىنكى تر رووئەداتەوۋە؟ بەبى بشتگىرىيى ئەمريكا و يەكنەبوونى لايەنەكانى كوردستان؟
بەلى .. ئەمانە و ھەزاران پرسىارى تر ئەو ئەندىشانەى كوردن كە ھىچ لايەنكى وەلامى راست ناداتەوۋە و كورد ھەمىشە وەلامى راستى لە زەمانەوۋە وەرگرتوۋە و پاش روودانى كارەساتەكان.